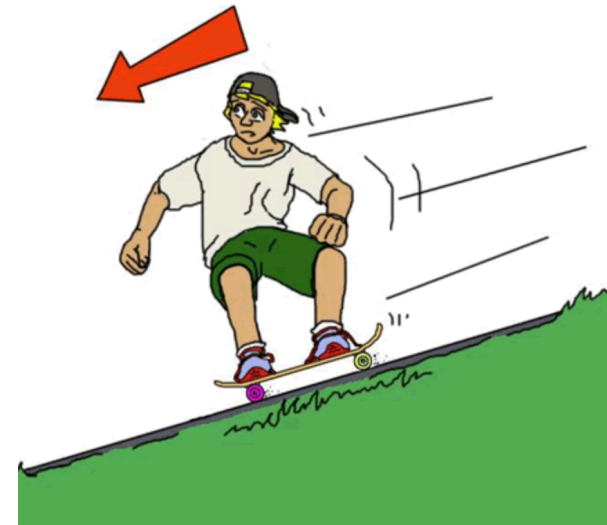
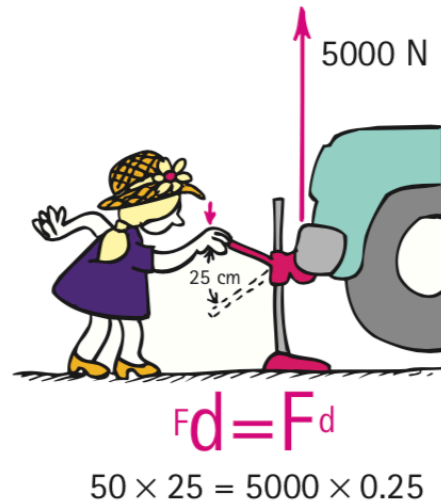
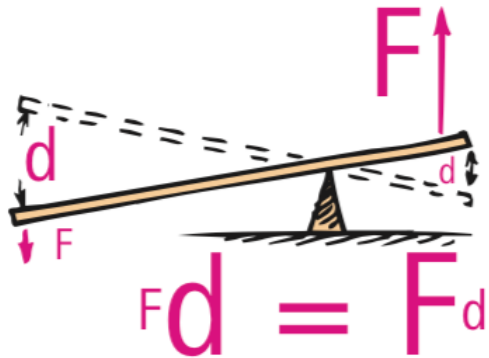

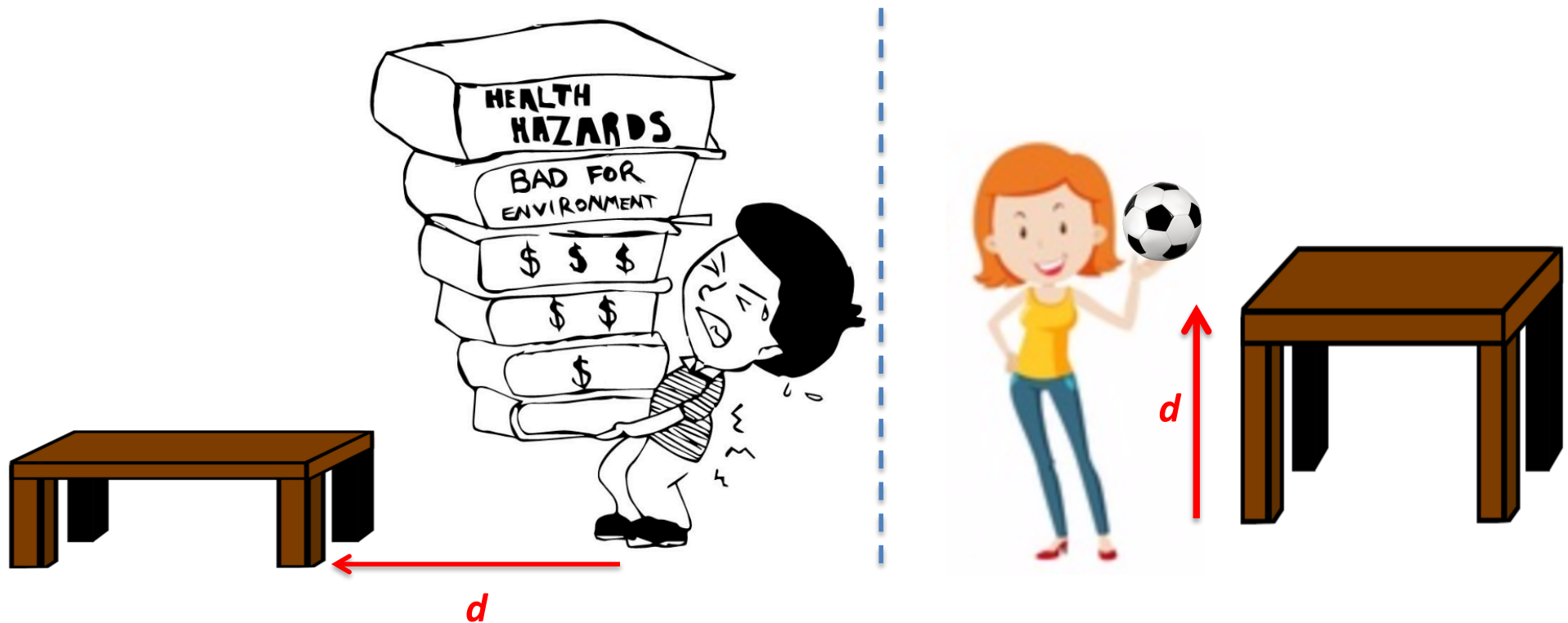
Wykład 10

Praca i energia kinetyczna

Praca w języku potocznym

Kto wykonuje większą pracę?

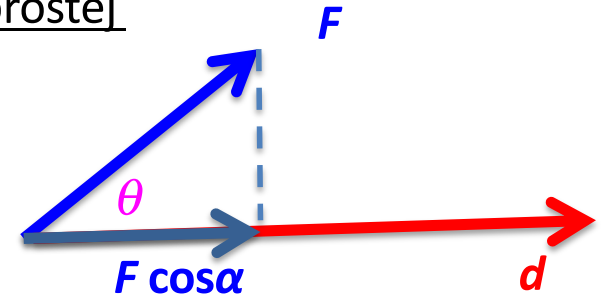

Praca w fizyce

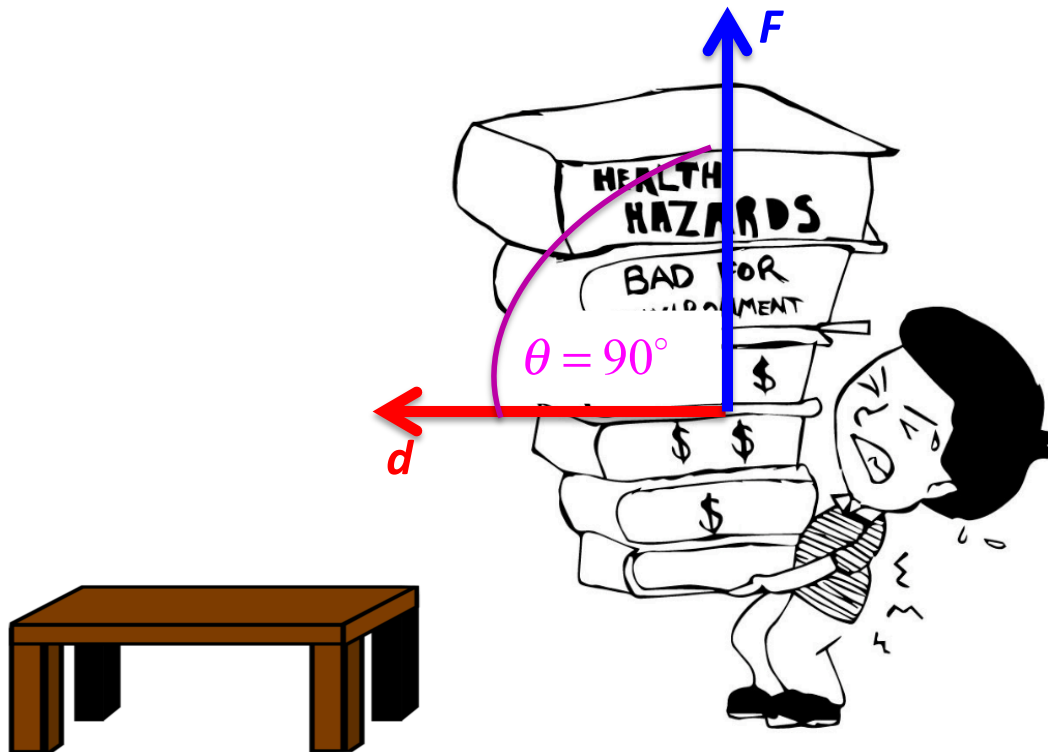
Praca siły stałej działającej na ciało przesuwane się wzdłuż linii prostej ma precyzyjną definicję:

$$W = \vec{F} \cdot \vec{d}$$

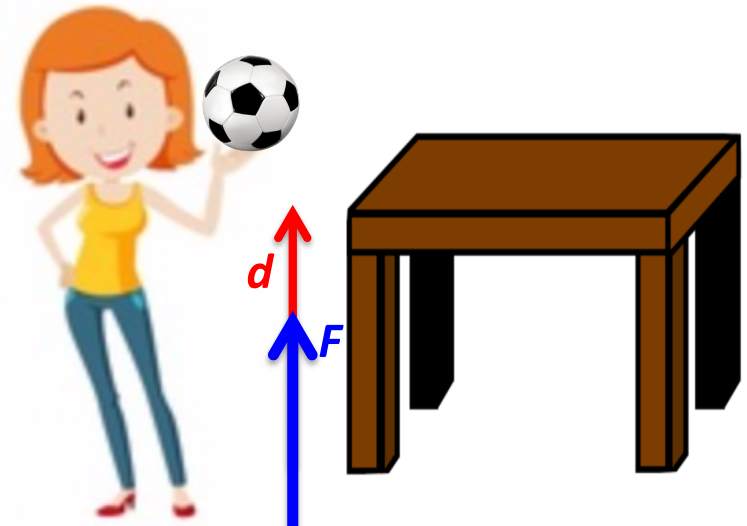
$$W = (F \cos \theta) \cdot d$$

jednostka
Joule $[J] = [N \cdot m]$

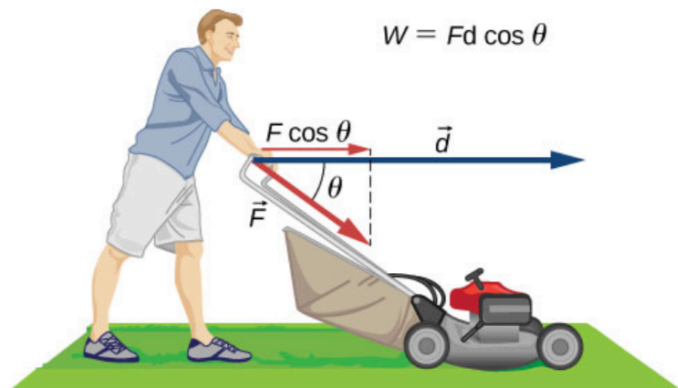

$$W = 0$$

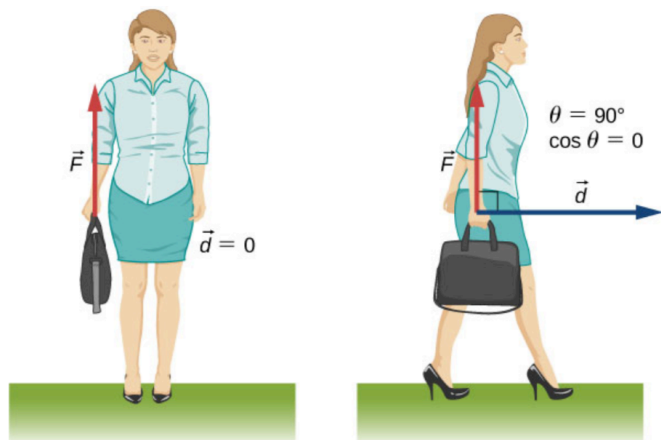

$$W = F \cdot d$$

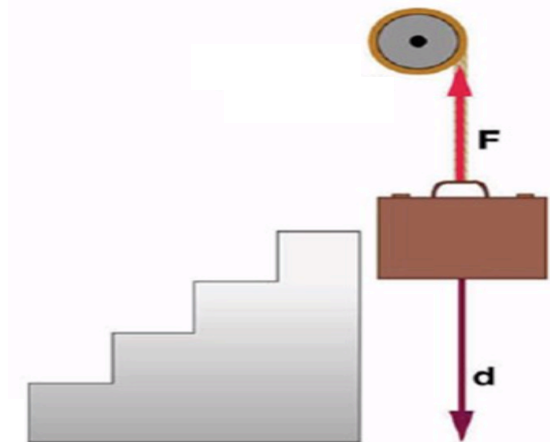
Praca może być dodatnia, ujemna lub wynosić zero

Praca siły F jest dodatnia, gdy składowa tej siły w kierunku przesunięcia ma zwrot zgodny z tym przesunięciem, $0^\circ \leq \theta < 90^\circ$ – składowa przyspiesza ciało

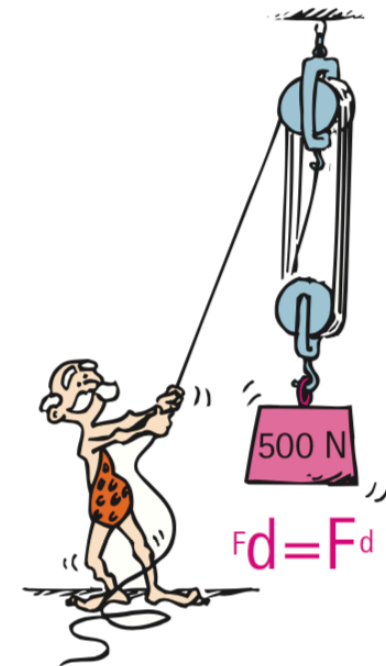
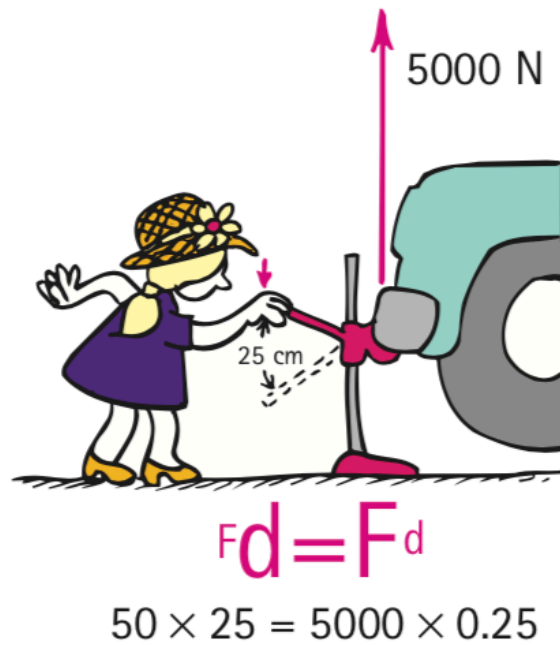
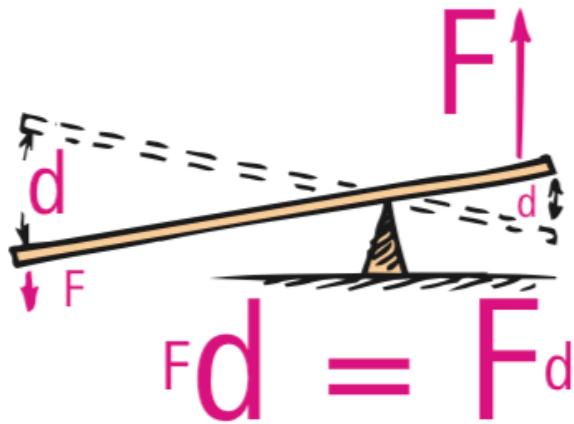
Praca siły F wynosi zero, gdy nie ma przesunięcia ($d=0$) lub kiedy siła jest prostopadła do przesunięcia, $\theta = 90^\circ$

Praca siły F jest ujemna, gdy składowa tej siły w kierunku przesunięcia ma zwrot przeciwny do przesunięcia, $90^\circ < \theta \leq 180^\circ$ - składowa spowalnia ciało

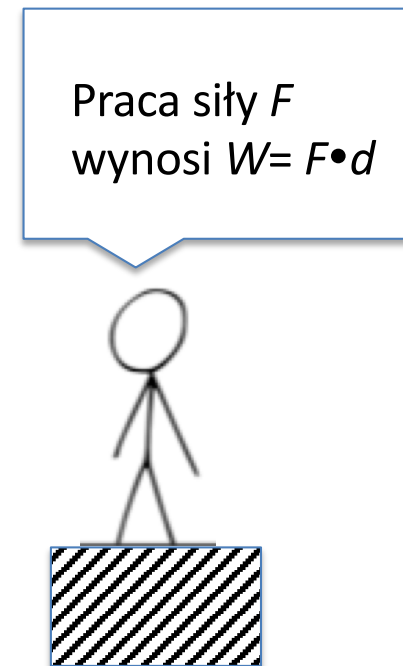
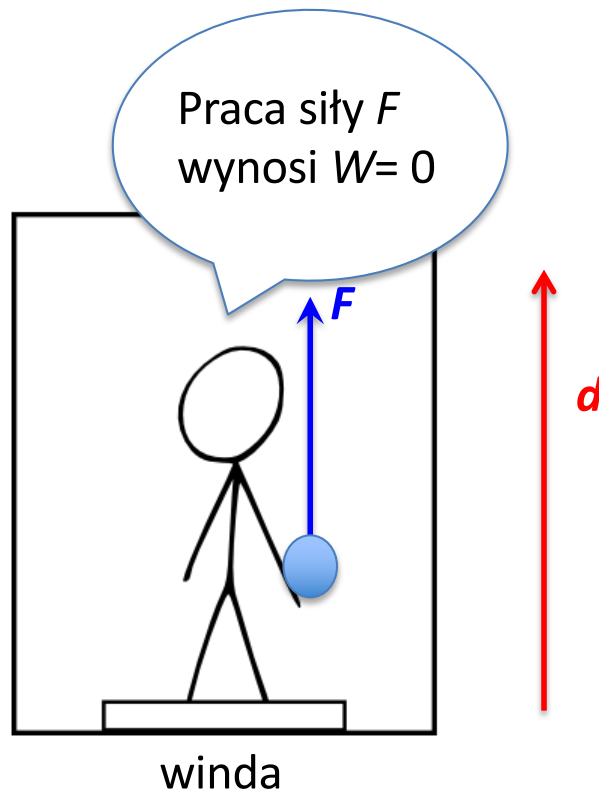
Maszyny proste

Archimedes (287–212 p.n.e.): *Dajcie mi punkt podparcia, a poruszę Ziemię*

praca wykonana nad układem układ = praca wykonana przez układ

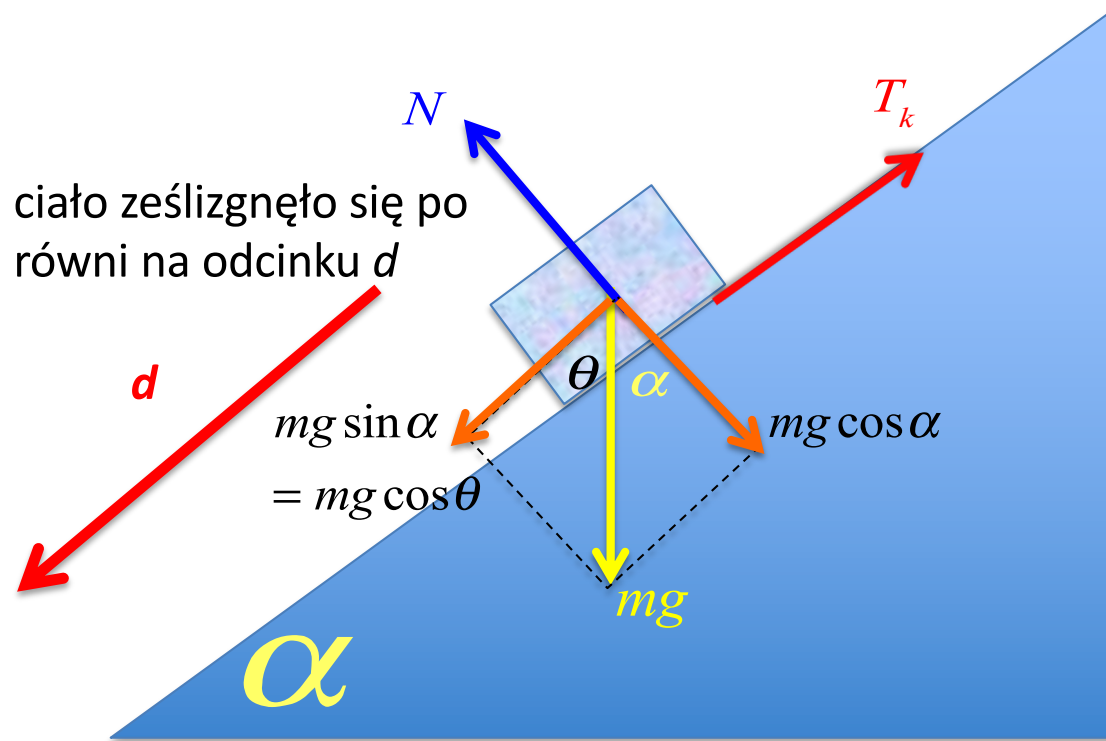
Wartość pracy zależy od układu odniesienia

Praca siły wypadkowej

Zwykle na przesuwane ciało działa więcej niż jedna siła.

Każda siła wykonuje pracę na swój koszt, niezależnie od innych sił działających na ciało.

$$W_N = 0$$

$$W_{T_k} = -T_k \cdot d$$

$$W_{mg} = (mg \cos \theta) \cdot d$$

$$\theta = 90^\circ - \alpha \Rightarrow \cos \theta = \sin \alpha$$

$$W_{tot} = W_N + W_{T_k} + W_{mg}$$

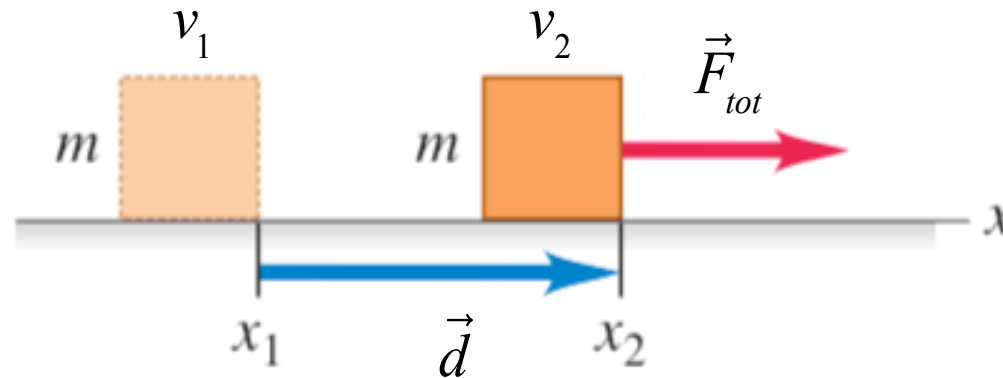
$$\vec{F}_{tot} = \vec{N} + \vec{T}_k + m\vec{g}$$

praca siły wypadkowej jest równa sumie prac wykonanych przez poszczególne siły składowe

$$W_{tot} = \vec{F}_{tot} \cdot \vec{d} = \vec{N} \cdot \vec{d} + \vec{T}_k \cdot \vec{d} + m\vec{g} \cdot \vec{d} = mg \cos \theta \cdot d - T_k \cdot d$$

Energia kinetyczna oraz jej związek z pracą siły wypadkowej

Ciało o masie m przyspieszane jest na dystansie d od prędkości v_1 do prędkości v_2 przez stałą siłę wypadkową F_{tot} . Tarcie można zaniedbać.

$$\begin{cases} x_2 = x_1 + v_1 t + \frac{1}{2} a t^2 \\ v_2 = v_1 + a t \end{cases} \longrightarrow a = \frac{v_2 - v_1}{t} \longrightarrow x_2 - x_1 = \frac{(v_2 + v_1)}{2} t$$

$$\text{Praca: } W_{tot} = F_{tot} \cdot (x_2 - x_1) = m a \frac{(v_2 + v_1)}{2} t = \frac{1}{2} m v_2^2 - \frac{1}{2} m v_1^2$$

$$E_K = \frac{1}{2} m v^2$$

energia kinetyczna

$$W_{tot} = \Delta E_k = E_{k2} - E_{k1}$$

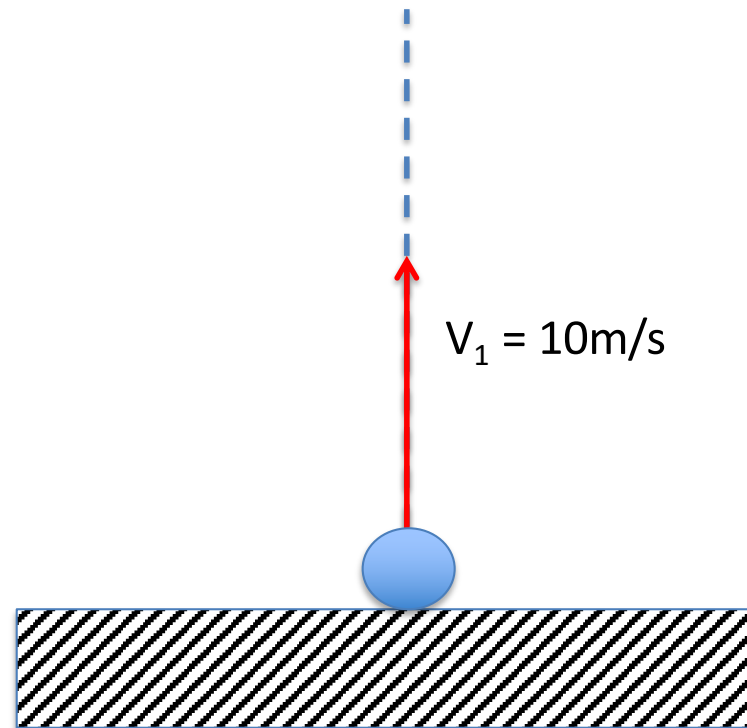
praca wykonana przez siłę wypadkową jest równa zmianie energii kinetycznej ciała

Energia kinetyczna oraz jej związek z pracą siły wypadkowej

przykłady zastosowania

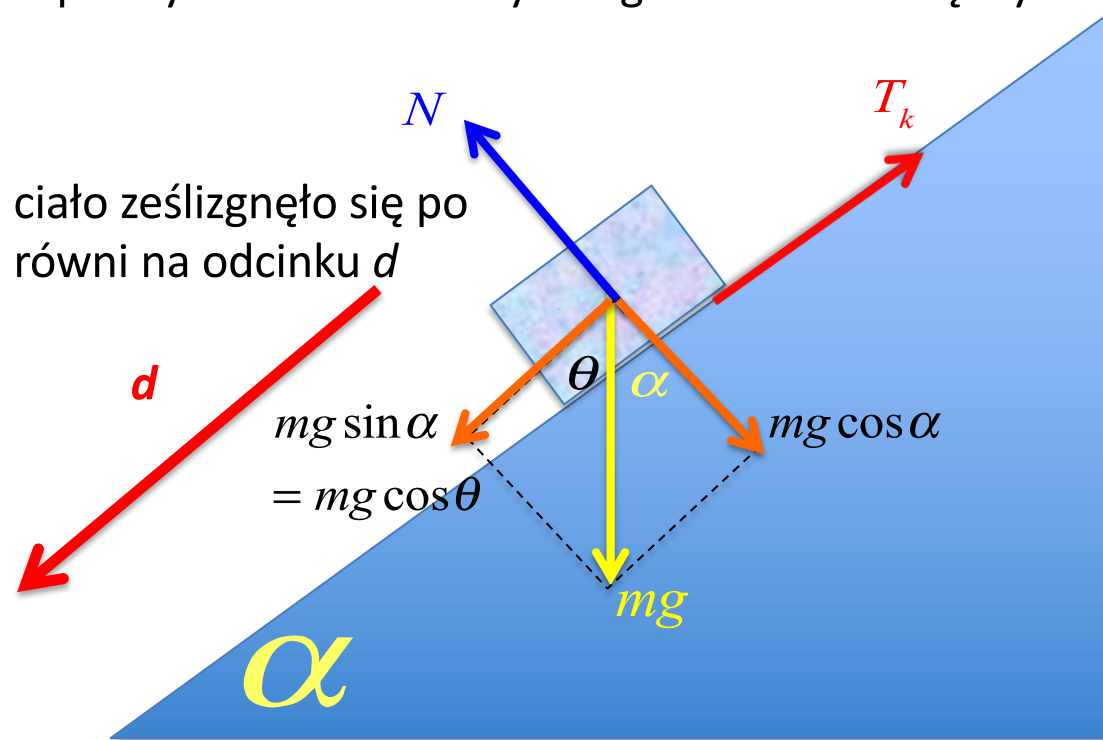
Na jaką wysokość wzniesie się ciało podrzucone pionowo do góry z prędkością początkową $v_1 = 10 \text{ m/s}$?

Energia kinetyczna oraz jej związek z pracą siły wypadkowej

przykłady zastosowania

Jaką prędkość osiągnęło ciało o masie $m = 1$ kg ześlizgujące się w dół po równi pochyłej o kącie nachylenia $\alpha = 30^\circ$ po przebyciu drogi $d = 0.1$ m? Ciało początkowo spoczywało. W spólczynnik tarcia kinetycznego ciała o równię wynosi $\mu_k = 0.5$.

ciało ześlizgnęło się po równi na odcinku d

$$\mu_k = 0.5$$

$$m = 1 \text{ kg}$$

$$\alpha = 30^\circ \Rightarrow \theta = 60^\circ$$

$$d = 0.1 \text{ m}$$

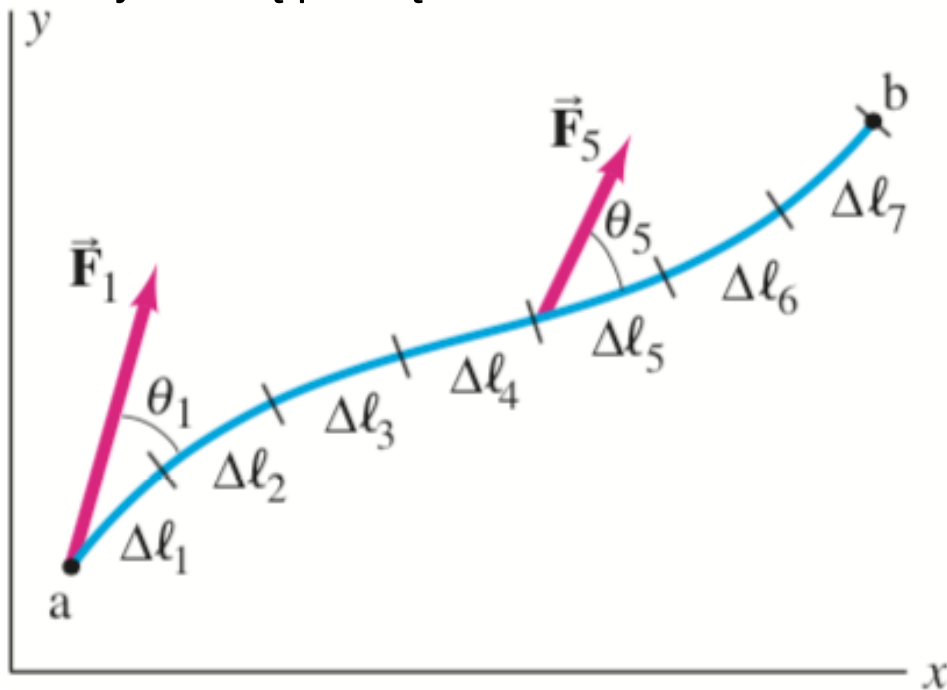
$$v_1 = 0 \text{ m/s}$$

$$W_{tot} = mg \cos \theta \cdot d - T_k \cdot d = \frac{1}{2} m v_2^2 - \frac{1}{2} m v_1^2 \quad \longrightarrow \quad v_2 = \sqrt{1 - \sqrt{3}/2} \text{ m/s}$$

Jak wyliczyć pracę siły zmiennej lub gdy tor nie jest linią prostą?

Przepis:

Ciało przesuwa się wzdłuż krzywej między punktami a i b – siła F nie jest stała co do wartości i kierunku oraz tor nie jest linią prostą.

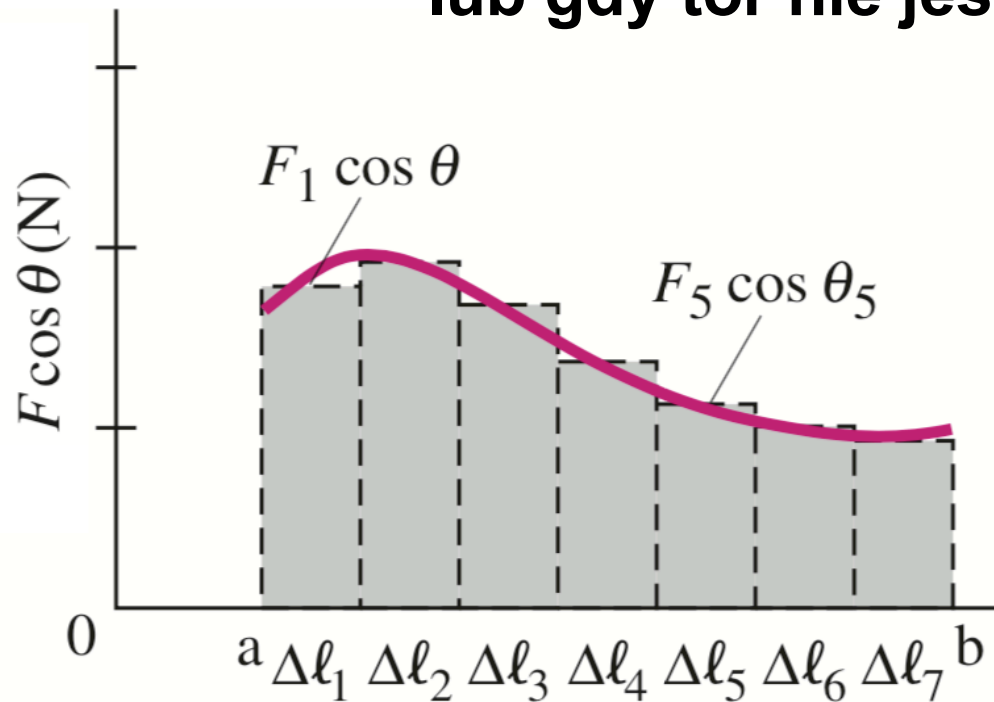

Dzieląc trasę na małe odcinki prostoliniowe Δl , na których siła prawie się nie zmienia, pracę tej siły możemy wyznaczyć w przybliżeniu:

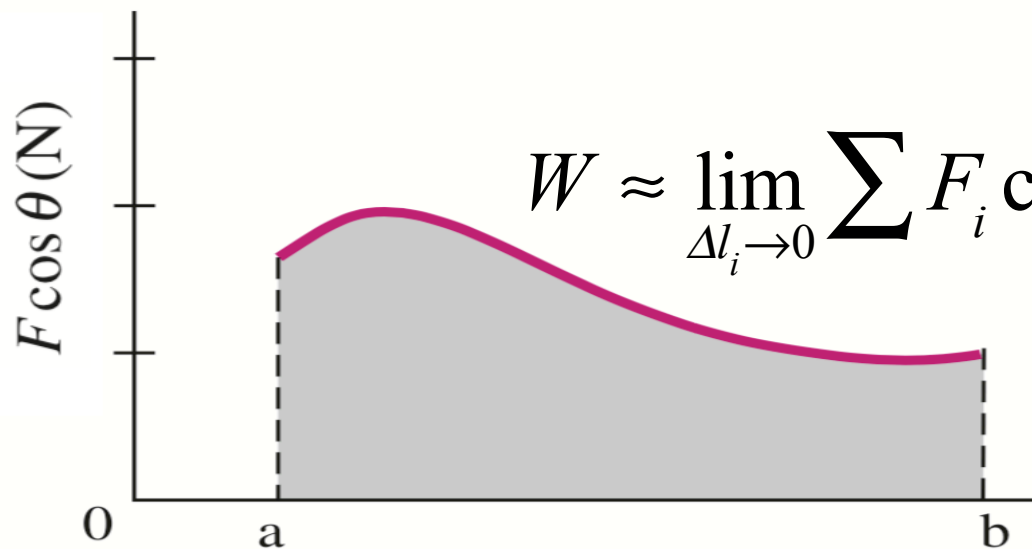
$$W \approx \sum_{i=1}^7 F_i \cos \theta_i \cdot \Delta l_i$$

zauważ, że $F_i > 0$
(jest to wartość bezwzględna siły F_i)

Jak wyliczyć pracę siły zmiennej lub gdy tor nie jest linią prostą?

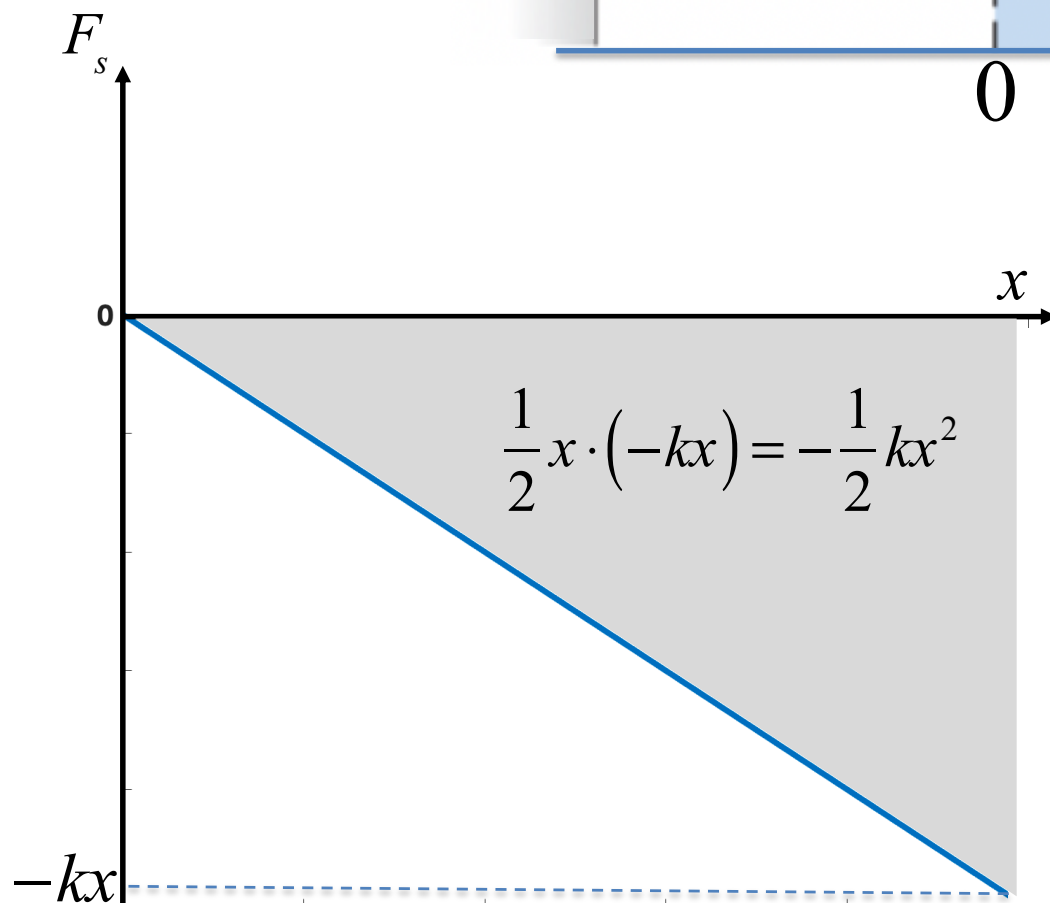
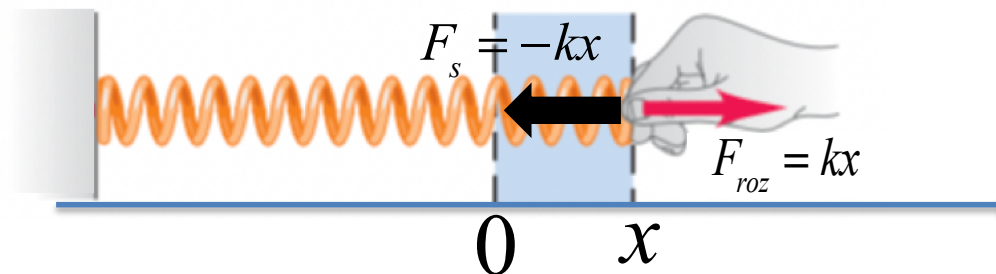
$$W \approx \sum_{i=1}^7 F_i \cos \theta_i \cdot \Delta l_i$$

$$W \approx \lim_{\Delta l_i \rightarrow 0} \sum F_i \cos \theta_i \cdot \Delta l_i = \int_a^b F \cos \theta \cdot dl$$

praca siły zmiennej jest równa polu pod wykresem składowej siły w kierunku przesunięcia ($F \cos \theta$) w funkcji położenia

Praca siły sprężystości podczas rozciągania (lub ściskania) sprężyny (siła zmienna, przesunięcie po linii prostej)

Praca wykonana przez siłę sprężystości:

$$W_{F_s} = -\frac{1}{2} kx^2$$

Praca wykonana przez siłę rozciągającą:

$$W_{F_{roz}} = \frac{1}{2} kx^2$$

Energia kinetyczna oraz jej związek z pracą siły wypadkowej

przykłady zastosowania

W kierunku sprężyny, po idealnie gładkiej powierzchni, porusza się ciało o masie $m = 5\text{ kg}$ z prędkością $v_0 = 6\text{ m/s}$. Stała sprężystości sprężyny wynosi $k = 500\text{ N/m}$. Na jakiej długości sprężyna zostanie ściśnięta? Zaniedbać tarcie.

